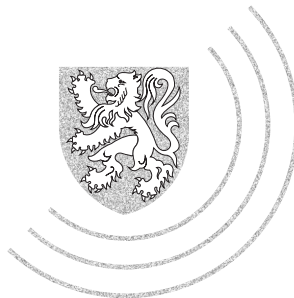

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

1 december 2003

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer André-Emiel Bogaert –

**houdende wijziging van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen,
met het oog op de afschaffing van de stemplicht**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het Lambertmontakkoord, wettelijk vertaald in de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan gewesten en gemeenschappen, houdt onder meer in dat Vlaanderen de volledige bevoegdheid krijgt inzake de gemeente- en provincieraadsverkiezingen.

Dit voorstel van decreet heeft tot doel de verplichting om te stemmen bij provincieraadsverkiezingen, de zogenaamde opkomst- en stemplicht, om te zetten in stemrecht. Dit kan gebeuren door een eenvoudige wijziging van artikel 38 van de provinciekieswet. Het huidige artikel 38 van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, stelt :

“De bepalingen van titel V Straffen en VI Sanctie op de stemplicht van het Kieswetboek zijn mede van toepassing op de provincieraadsverkiezingen.

Hij die zijn stemplicht verzuimt bij een provincieraadsverkiezing, na een zelfde verzuim te hebben begaan bij een andere verkiezing, en omgekeerd, is niet in staat van herhaling.”.

De indiener van dit voorstel van decreet is echter principieel van mening dat stemplicht indruist tegen het basisprincipe van een democratie. Dat is immers de staatsvorm waarbij het volk zichzelf regeert en vrijelijk zijn meningen en wensen kan uiten. De democratie moet er wel voor zorgen dat deelname aan het bestuur voor iedere burger toegankelijk en bereikbaar wordt en dat die burger dus een reëel recht krijgt op medezeggenschap, maar het is in strijd met het voormelde vrijheidsprincipe, fundament van elke democratie, wanneer de burger, tegen zijn wil in en onder dreiging van sancties, toch verplicht wordt om te participeren aan het politieke bestel. Het vrijheidsprincipe waarborgt niet enkel het recht om deel te nemen, maar ook het recht om niet deel te nemen.

Daarom stelt dit voorstel voor om de stemplicht te vervangen door stemrecht.

Door de invoering van het basisdemocratische principe van stemrecht in plaats van de bestaande stemplicht, dat eigenlijk een opkomstplicht en een verplichting om deel te nemen aan de stemverrichtingen inhoudt, wil de indiener definitief een aantal onrechtvaardigheden en discriminaties uit de we-

reld helpen bij de organisatie van provincieraadsverkiezingen.

Vooreerst staat het buiten kijf dat omzeggens alle westerse democratieën – die van de Europese Unie op kop – een reëel stemrecht kennen. In Europa kennen, behalve België, alleen Luxemburg (dat België in alles volgt), Griekenland (sinds nog niet zo lange tijd een echte democratie) en Oostenrijk (daar gaat het blijkbaar om een historische vergeetelheid) nog een werkelijke stemplicht.

Vervolgens staat het eveneens buiten kijf dat het toekennen van een reëel stemrecht aan de burgers een basis- en rechtsprincipe is van democratie. Het werpt onder meer een dam op tegen de partitatie die ons democratisch bestel steeds meer uitholt. Geen enkele Grondwet kent politieke partijen, maar alleen burgers en gekozenen. Het zijn precies de meest traditionele politieke partijen die een ondemocratisch stemplichtprincipe in stand willen houden.

Tegelijk met dit voorstel van decreet heeft de indiener een voorstel van decreet met het oog op de invoering van stemrecht bij gemeenteraadsverkiezingen ingediend. In het kader van de gelijktijdige verkiezing van gemeente- en provincieraaden is het opportuun en nodig om niet alleen voor gemeenteraads-, maar ook voor provincieraadsverkiezingen de bestaande stemplicht te vervangen door stemrecht.

Naast het wegwerken van deze duidelijke en ondemocratische ongelijkheid, zoals hierboven uiteengezet, is de hoofddreden tot het invoeren van stemrecht het bewezen feit dat burgers in dit systeem meer geëngageerd naar de stembus gaan. De overheid, het onderwijs en vooral de politieke partijen zullen eindelijk en terecht veel meer aandacht moeten besteden aan het voorlichten van de burgers omtrent de politiek-maatschappelijke stromingen in de samenleving en de respectieve partijprogramma's om de burgers te overtuigen met kennis van zaken te gaan stemmen.

Het stemrecht creëert op zich ook geen enkel onderscheid tussen de burgers : er zijn geen burgers met ('have's') en burgers zonder een stem ('have not's'). Iedereen heeft dezelfde rechten en kan ook op elk ogenblik en op basis van eigen inzichten, waarden, belangen, enzovoort, zijn mening veranderen omtrent het gebruik van zijn stemrecht.

Behalve de hierboven formeel opgesomde argumenten zijn de voordelen van de invoering van het stemrecht legio :

- het aantal blanco en ongeldige stemmen zal substantieel dalen ;
- in omzeggens alle westerse landen is het systeem van stemplicht al lang afgeschaft en vervangen door een stemrecht. Uit de ervaring daarmee blijkt dat dat er niet per definitie toe leidt dat burgers niet meer naar de stembus gaan ; integendeel. Bovendien beleven de burgers de verkiezingen veel bewuster en voelen ze er zich veel meer bij betrokken, wat de democratie in het algemeen en de politiek in het bijzonder ten goede komt ;
- Vlaanderen voegt zich als belangrijke Europese regio en als deelstaat bij de lange rij van democratieën die de vrijheid om te stemmen hoog in het vaandel voeren.

André-Emiel BOGAERT

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In artikel 38 van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- 1° in het eerste lid, gewijzigd bij de wet van 26 april 1929, worden de woorden “en VI Sanctie op de stemplicht” geschrapt ;
- 2° het tweede lid, vervangen bij de wet van 16 juli 1993, wordt vervangen door wat volgt :

“Deelneming aan de stemming is niet verplicht.”.

André-Emiel BOGAERT
